

ÇITAK REİS VE BADEM

Adaburnu ile Simi arasında, kimi zaman tatlı tatlı esneyen kimi zaman da şekerlemesi yarım kalmış huysuz ihtiyar gibi kükreyen mavilikten hoş bir koku yayılıyordu. Öyle daha önce duyumsamış olabileceğiniz türden bir koku değildi, tanımsızdı! Yeryüzü dünyasında salgılanan kokuların hepsinden farklıydı... Dans eden yosunların kaygan gövdelerinden, asık suratlı trançaların pembe pullarından, uyanık bir kalamarın avcüyı yanıltmak için fırlattığı mürekkebinden, kum tanesini inciye dönüştüren çalışkan istiridyenin alın terinden, kocaman süngerlerin iyot kokulu nefeslerinden oluşan bir parfümdü bana sorarsanız... Çıtak Reis'in gür sesiyle irkilip gerçeklik dünyasına dönene kadar denizin o hiçbir şeye benzemeyen kokusuyla masmavi bir âlemin kollarındaydım. *“Dur, sabret kızım, alacaksın hakkını,”* diye kükreyen Çıtak Reis, *“Badem sus, sus da elimi ayağıma dolaştırma!”* diye söylenmeye devam etti.

Arkamı dönmemele birlikte yakamoz gibi ışıltılar saçan bir çift telaşlı bakışla göz göze gelmem bir olmuştu. Karşımdaki tuhaf canlı bıyıklarını titreterek ve ön yüzgeçlerini alkış çırpar gibi birleştirerek tepeden tırnağa süzdü beni. Ayaklarının üstünde küçük bir insan gibi dikilirken, detektör gibi kullandığı burnunu sağa sola oynatarak tanımaya çalıştı. Sonra da tehlike sezmemiş olacak ki, varlığımı kale almazcasına arkasını dönüp Çıtak Reis'le haşır neşir olmaya devam etti. Fok bademle karşılaşmamış olanınız vardır ama bahsini duymayan, gazete ve televizyon haberlerinde görmeyen yoktur. Benim de tanışmam o güne kısmetmiş... Yabani olan –ya da olması gereken diyelim- bir deniz canlısının insanlara böylesi sokulması alışılmış şey midir bilmem ama âdemoğluyula sohbet ettiği, bayağı bayağı pazarlığa tutuştuğu görülmüş, duyulmuş şey değildir, eminim. *“Bu da bana kısmetmiş”* deyip, eğlenceli ikiliyi merakla seyre koyuldum.

Çıtak Reis:

— *Beklemeyi bilmez misin be Badem, acıdan ölmedin ya! Tamam, tamam! Sarkıtma yüzünü, istediğin gibi olsun. Az daha sabret de hazırlayayım yemeğini. Sakin kızım, yavaş çocuğum... Elim ayağıma dolaştırdın yine.*

Hayvanın önüne kasa dolusu istavriti bırakıverdi Çıtak Reis. Fok Badem ise yatışmış, az önce martı ciyaklamasını andıran sesler çıkarırken kedi gibi mırıldar olmuş, önünden kaçırıyorlar gibi soluksuz yemeye koyulmuştu balıkları. Görünen oydu ki artık çekişme bitmiş, orta yol bulunmuştu. Reis bana seslendi yeniden:

— *Ne zaman seferden dönsem, daha burnu dönmeden teknemi tanır, peşime takılır. Ben de iki düdük çakar selam durumum denizin oyuncu kızına. Karaya ayak bastığım anda ne göreyim, benimle yarışa tutuşmuş da benden önce varmamış mı karaya! Paçalarını çekiştirir durur, bir de inatçıdır, bir de inatçıdır ki sorma gitsin.*

— *Neden Badem demişler ona Reis, diye atıldım.*

“Bunu bilmeyecek ne var” dercesine baştan savma cevapladı adam:

— *Rengi, gözleri badem gibi de ondan...*

İstavritleri iştahla yemeye, adeta çiğnemedi yutmaya devam eden Badem'den bakışlarımı alamazken aklıma gelen yeni bir soruyu yönelttim Reis'e:

— *Peki, neden kendi balığını kendi avlamıyor da senden istiyor?*

Reis derin bir iç çekti. Ellerini bakışlarına siper ederek, etrafı çizgilerle dolu, kısık, seyrek kirpikli, filiz yeşili gözlerini ufka daldırdı. Kederli bir sesle cevap verdi:

— *İnsanoğlunun sevginin de nefretin de ayarını kaçırmakta üstüne yoktur da ondan.*

Hiçbir şey anlamamıştım cevabından, “nasıl yani?” diye atıldım şaşkınlıkla... “Öyle işte,” diye geçiştirdi adam. Yüzünün aldığı somurtkan ifade bu kez de neden onun Çıtak Reis diye anıldığını sorgulamama sebep oldu. İçimden tabi... Kimi kimsesi olmayan adam köyün hem en yalnız hem de en huysuz adamıydı. Çalışkanlığına çalışkandı, gücü kuvveti yerindeydi, kimseye muhtaçlığı yoktu. Sabah güneş doğmaya yakın kendini denizlere vurur, güneş dağların ardına düşene kadar da karaya ayak basmazdı. Köye döndüğünde siparişlerini teslim etmek için önce bir iki sahil restoranına uğrar sonra da kalabalığa karışmadan evinin yolunu tutardı. Kamburlaştırdığı sırtının önüne düşürdüğü başını yerden kaldırmadan kös kös yürür, aldığı selamı duymazlıktan gelir, en fazla başını sallayarak geçiştirirdi. Hep mi böyleydi, insanlardan kaçışı ne zaman başlamıştı, tam olarak kimse bilmez, herkes kendine göre bir şey uydururdu. “Köye ilk geldiğinde delikanlıydı, boynunda da siyah bir şal taşırdı, kimselerle konuşmazdı” diye geveleyip dururdu köyün ihtiyarları. Kimin yasını tutmaktaydı o zamanlar, hangi felaket geçmişti başından, bilen hatırlayan yoktu. Zaman içerisinde adamcağızı böylesi içine kapatan olaylar düşünülmez olmuş, “Çıtak” lakabı yapışıp kalmıştı üzerine. Köy dediğiniz yer zaten lakapsız olmaz; gel zaman git zaman, bizim asık suratlı Reis’e de “kaba saba” anlamına gelen bir isim biçilmişti kestirmeden...

Ben bu düşünceler içerisindeyken, usturmaçaları salkım saçak dışarıda, adeta demliğin üzerindeki kapak gibi göbek ata ata ilerleyen bir tur teknesi geçti burnumuzun dibinden. Yüksek müzik sesine karışan yolcu kahkahalarının, tayfa bağırış çağırışların oluşturduğu ses hortumu az önceki düşüncelerimi anafona katarak öğüttü. Çıtak Reis ise aklımdan geçenleri okumuş gibi tek kaşı havada ters ters yüzüme baktı, hiç yokmuşum gibi yeniden fokla konuşmaya başladı:

— *Kendi balığını niye kendin avlamıyor muşsun? Cevap versene Badem?*

Fok artık susmuştu. Değil maskaralık yapmak, çakmak çakmak gözlerini açık tutacak mecali bile kalmamıştı. Gırgır ağlarının üzerine sırt üstü uzanmış; tıka basa istavrit dolu karnı kıpırtılı denizde ilerleyen yelkenli burnu gibi bir havalanıp bir iniyordu.

— *Konuşsana Badem! Savunsana kendini... İnsanların abartılı sevgisi, bencilce ilgisi ayarlarımı bozdu, desene! Sonra sıkıldılar benden, oyun bitti olan bana oldu desene! Sandalcının biri küreğiyle gözümü patlattı de, iki balığı da çok gördüler bana de! De kızım de!*

Hayvan orali olmadı. Ama Çıtak Reis konuşmak istiyordu, anlatmak istiyordu. Her zaman değil ama nedense o gün, o an içini dökmek istiyordu işte! Bana lâf atmaya başladı çaresiz:

— *Açgözlüdür kerata, doymak bilmez. Bu huyunu da değiştirmenin yolu yok, hayvan işte sonuçta. Fok hayvanı doymak nedir bilmez ki...*

— *Martı gibi, dedim.*

— *Martı gibi, dedi Reis.*

Yine sustuk. O, restoranlara teslimata gidecek balık kasalarını üst üste diziyordu. Beni unutmadığını belli eden zoraki bir çabayla konuşmaya devam etti sonra:

— *Garip şey, dedi, alışmışım şu Badem'e. Burunda karşılamaya gelmediği günler, cebindeki parasını arayıp da bir türlü bulamayan, düşürmüş olabileceğini kabullenemeyen, tüm ceplerini ters yüz edip tekrar tekrar aramaya koyulan çocuğa dönerim. İnsanlara alışamıyorum ama şu gariban deniz canlısına alışverişmişim. Ah bir de insana alışsam...*

Cümlesini tamamlayamadı... Ben ise, elimde olmadan, Reis'in biraz sonra yolunu tutacağı tek odalı barakasını düşünmeye başladım. Zaten orada pek kalmaz, genellikle bahçedeki çardak altındaki sedirde ya da teknesinde yatar. Eve döndüğünüzde sizi karşılayan olmaması, uyandığınızda boş masayla baş başa kalmak nasıldır, hayal edemedim o an!

— *Sen evde kapalı olmaktan hoşlanmıyorsun galiba Reis, dedim çekinerekten, tam bir deniz insanısın!*

“Öyle,” dedi. Kaşlarını kaldırıp dudaklarını büzdü, beğenmediği bir tat almış gibi yüzünü ekşiterek o istenmeyen tattan bir an önce kurtulmak istercesine ağzını şapırdattı. Sesi boğulur gibi çıktı, başladı dertli dertli anlatmaya:

— *Ateşe verdiler bizim evimizi, cayır cayır yaktılar hiç acımadan. Hiç yoktan, durduk yere, iki kuru dedikoduyla, üç beş kendini bilmez iniftirasıyla kestiler cezamızı! Karımı, çocuğumu kurtaramadım, bir ben sağ kaldım. Kaçtım geldim sonra buralara. Dağdan indim denize anlayacağın, ateşi su söndürür dedim de kendimi denizlere attım. Öleyim dedim ölemedim, yaşayayım dedim yaşayamadım. Sevmem ben evi, hiç sevmem! Kapalı yer sevmem. Öyle işte... Öyle işte...*

Gördüğü kâbusun etkisinden kurtulmak istercesine sıçradı yerinden Çıtak Reis. Yaşlı gözlerini bir yandan elinin tersiyle silip diğer yandan görmeyeyim diye sırtını dönerek, “*Hadi git evine, oyalanma buralarda*” dedi. İstemeye istemeye uzaklaştım yanından.

***

“*Gırgıra mı Reis?*” diye seslendim arkasından. Yavaşça arkasını döndü, önce tanımamış gibi şöyle bir tepeden ayağı süzüp gözlerini kırıştırdı sonra başını “tevbe tevbe” manasında sağa sola sallayarak yapıştırdı cevabı:

— *Gırgıra... Nereye olacak başka!*

“*Beni de alsana*” diye atıldım, nereden geldiğini bilemediğim bir cesaretle. “Nasıl olsa kabul etmez,” diye düşünmüş olmalıydım...

Cevap vermedi ilkin, yüzüme de dönüp bakmadı. Sonra aklına ne geldiyse fikrini değiştirir gibi oldu, aylar önceki o dertleşmemizi hatırlayarak yumuşamıştı belki de:

— *Ama bak evlat, dedi, anam da anam diye tuttursan bile geri dönmem ha!*

Yemin billah edip, adımımı kocaman açarak iskeleden ayrılmakta olan teknesine atlayıverdim. Baktım Çıtak Reis'in boynunun iki yanında siyah bir şal sarkıyor. Aklıma köylü ihtiyarların anlattığı o eski hikâyeye geldi hemen; Reis buralara ilk geldiğinde boynunda yine böyle bir siyah şal taşıdığını söylemişlerdi. Sonra, yangında ailesini yitirme olayıyla birleştirdim hızlıca bunu. Demek ki siyah şal bir çeşit yas işareti olmalıydı. “*Bir yakınım mı öldü Reis?*” diye atıldım ama

o hiç cevap vermedi. Çıpayı toplayana kadar sustuk. Adaburnu'na yaklaşmak üzereydik ki aklıma Badem geldi:

— *Denizin oyuncu kızı nerededir, karşılar mı bizi yine burunda?* diye seslendim heyecanla.

— *Öldü*, dedi.

Öyle sıradan, günlük, her an yaşanır bir şeymiş gibi... Sanki hiçbir şey paylaşılmamış, tüm o anılar yaşanmamış gibi... Bomboş gözlerle bakarak, ifadesiz, kayıtsız, cümle kurmaya bile gerek görmeden, "öldü..." deyivermişti Reis. Donup kaldım. "*Neden, ama nasıl, ne zaman...*" diye nefes almadan konuşuyor, yerinden çıkacakmış gibi atan kalbimin sesini beynimin içinde duyuyordum.

— *Nedenini nasılıni bilmem ama bir akşam burnun oradaki kayalıklarda ölüsünü buldum... Anlatmadım kimseye bir şey. Gitti buralardan bilsinler dedim, terk etti bizi desinler, küsüp gitti diye düşünsünler...*

Reisi dinlerken boynundaki siyah şalı Badem için takmış olduğunu anladım. Ağlamamak için gözlerimi kırpıştırmaya, dudaklarımı ısırmağa başlamıştım ki Reis fark etti durumu:

— *Ne kıvranıyorsun evlat, ağlayacaksan ağla*, dedi.

— *Yok*, dedim, *ne ağlaması! Siyah şalı Badem için mi doladın boynuna, onu merak ettim...*

Gözlerimi gözlerine dikti. Koskoca Çıtak Reis, bükülmez demir gibi sert adam, soğuk mermer gibi duygusuz adam, köyde herkesin çekindiği, kaba saba bulduğu, kapısını çalmadığı, halin nedir diye sormadığı adam:

— *Ağla çocuk ağla! Ölüsünü şuracıkta bulunca ben de çok ağladım o gün*, dedi. *Günlerce gırgıra çıkmadım, yattım. Bugün ilk seferim olacak senin anlayacağın...*

Reis parmağıyla bir yeri işaret etti. Kayalıkların arasında, kale gibi dizilmiş irili ufaklı taşlarla çevrili bir mezar yerini gösteriyordu; iki ucuna demir çubuklar dikilerek işaretlenmeye çalışılmıştı. Reis şahin pençesini andıran parmaklarıyla tek hamlede çekip söktü siyah şalı boynundan, rüzgâra doğru serbest bıraktı ve rüzgâr o değerli emaneti dikkatlice kayalıklara, mezara doğru taşıdı.

— *Benim doğduğum topraklarda sevdiğini kaybederse boynuna siyah şal dolar delikanlılar. Adettendir*, dedi Reis içini çekerek.

Baktım tam burnu dönmek üzereyiz, göğsünü yumruklamaya başladı birden adam. İki düdük çaktı, bir avaz bağardı hemen peşinden:

— *Selâm olsun bizden önce gidenlere, selâm olsun bu denizlerin Badem'ine!*